

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

“___” травня 2023 р.

**РЕФЕРАТ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за освітньою програмою «Економіка та планування бізнесу»**

на тему: **«РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНУ ТА МЕТОДИ ЙОГО
ОЦІНЮВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ)»**

Виконавець:

Студентка ЦВЗФН

Кузнєцова Зоя Леонідівна _____

Науковий керівник:

к.е.н, доцент

Клевцевич Наталія Анатоліївна _____

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Перехід до ринкових відносин підвищує роль і значення регіональної економіки. Регіон у сучасній економічній науці розглядається як територія, яка характеризується певною цілісністю, взаємопов'язаністю її складових елементів і відрізняється від інших територій специфічними ознаками. На стан регіону впливають багато факторів внутрішнього і зовнішнього середовища. Регіон – це відкрита для обміну система, яка постійно взаємодіє з навколишнім природним середовищем. В ній відбуваються економічні процеси, що відображають певні закономірності суспільного відтворення, які формуються під впливом взаємопов'язаних економічних, соціальних і природних факторів. Розвиток регіону базується на створенні сприятливих умов для життєдіяльності населення, які безпосередньо залежать від наявного природно-ресурсного потенціалу та рівня його використання. Потужність природно-ресурсного потенціалу, його різноманітність і ступінь залучення до господарського обігу істотно впливають на характер розміщення продуктивних сил території, галузеву структуру та просторову організацію виробництва.

Проблемні питання, пов'язані з вивченням природно-ресурсного потенціалу території та його оцінки, є предметом дослідження як вітчизняних так і зарубіжних науковців: Балацького О.Ф., Барановського В.А., Горлачука В.В., Гофмана К. Г., Канторовича В.С., Немчинова В.С., Некрасова В.С., Мельника Л.Г., Мінца А.А., Реймерса М.Ф., Струмліна С.Г., Третяка А.М., Федоренка М.П., Хвесика М.А. та ін. На сьогоднішній день науковий доробок вчених щодо відтворення природно-ресурсного потенціалу постійно поповнюється, однак залишаються не вирішеними питання, що стосуються визначення ролі та місця природно-ресурсного потенціалу в системі забезпечення сталого розвитку регіону. Потребують наукового обґрунтування пріоритетні напрямки використання природно-ресурсного потенціалу у контексті екологічно збалансованого розвитку регіональної економіки. Не достатньо розроблені теоретичні та методичні засади оцінки природно-ресурсного потенціалу території та механізму його реалізації.

Мета кваліфікаційної роботи – дослідити теоретичні, методичні та прикладні аспекти оцінювання ресурсного потенціалу регіону та надати пропозиції щодо підвищення ефективності його використання.

Мета роботи реалізується через конкретні **завдання**:

- визначити економічну сутність ресурсного потенціалу, описати окремі його категорії;
- дослідити алгоритм оцінки ресурсного потенціалу регіону;
- визначити основні показники комплексної оцінки ресурсного потенціалу регіону;
- надати характеристику основним складовим ресурсного потенціалу Одеської області;
- розглянути стан та особливості функціонування Одеської області під час повномасштабної військової агресії;

- провести SWOT-аналіз ресурсного потенціалу Одеської області;
- сформулювати пропозиції щодо формування системи ефективного управління ресурсним потенціалом регіону;
- оцінити ефективність та ризики проекту створення Центру БПЛА;
- розглянути державну підтримку напряму БПЛА та шляхи її оптимізації в умовах війни.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методичних та прикладних аспектів дослідження ресурсного потенціалу регіону.

Об'єкт дослідження – ресурсний потенціал Одеської області та ефективність його використання.

Методи дослідження. Для проведення дослідження та досягнення поставленої мети в роботі використані методи теоретичного аналізу, синтезу, індукції, дедукції, статистичного аналізу даних, графічної інтерпретації результатів аналізу та узагальнення, табличний метод візуалізації та узагальнення інформації, метод SWOT-аналізу.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження слугували дані Державного комітету статистики України, Головного управління статистики в Одеській області, Департаменту економічного розвитку та стратегічного планування Одеської обласної державної адміністрації, а також матеріали наукових видань українських та зарубіжних вчених, де розглядалися питання оцінювання та аналізу ресурсного потенціалу регіону.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (33 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 75 сторінок. Основний зміст викладено на 71 сторінках. Робота містить 8 таблиць та 13 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі роботи **ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ** визначено економічну сутність ресурсного потенціалу, описані окремі його категорії; досліджено алгоритм оцінки ресурсного потенціалу регіону; визначено основні показники комплексної оцінки ресурсного потенціалу регіону.

У другому розділі роботи **ОЦІНКА РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ** надана характеристика основним складовим ресурсного потенціалу Одеської області; розглянутий стан та особливості функціонування Одеської області під час повномасштабної військової агресії; проведений SWOT-аналіз ресурсного потенціалу Одеської області.

У третьому розділі роботи **НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ** сформульовані пропозиції щодо формування системи ефективного управління ресурсним потенціалом регіону; сформулювати пропозиції щодо формування системи ефективного управління ресурсним потенціалом регіону;

оцінити ефективність та ризики проєкту створення Центру БПЛА; розглянути державну підтримку напряду БПЛА та шляхи її оптимізації в умовах війни.

ВИСНОВКИ

1. Ресурсний потенціал регіону визначається насамперед якісним і кількісним складом ресурсів. Сукупність ресурсів, які є в розпорядженні регіону та включені у господарські процеси чи можуть бути включені задля досягнення конкретних цілей економічного розвитку, являє собою цей потенціал. Ресурси мають ендогенне та екзогенне походження. Регіон є джерелом акумуляції ресурсів або виконує роль інвестиційного об'єкта, куди здійснюється трансфер ресурсів з інших регіонів. При цьому ресурси виконують роль засобу досягнення конкретних цілей. Розглядаючи структуру ресурсів регіону, вважаємо доцільним виділення в складі матеріальних ресурсів таких природних ресурсів, як паливно-мінеральні, земельні, водні, повітряні, біологічні та енергетичні, що мають природне походження. До штучних матеріальних ресурсів регіону нами було віднесено фінансові ресурси, технічні ресурси та промислові вироби, зокрема комплектуючі, запчастини.

2. Встановлено, що оскільки метою визначення оцінки й аналізу використання ресурсного потенціалу регіонів є забезпечення економічного зростання, виокремлюють принципівий методологічний підхід на основі процесного підходу до управління якістю економічного зростання – узгодження потенціалу розвитку регіону із його результатами та обґрунтування на цій основі стратегії на перспективу. Оскільки економічний потенціал розглядається як система, кожен із його складових елементів характеризується певною величиною та якісним станом.

3. Аналіз системи факторів, що впливають на формування і використання ресурсного потенціалу регіону, дає можливість здійснити комплексний підхід до виявлення проблем розвитку регіону з метою розробки стратегії соціально-економічного розвитку. Чим менше розвинений власний регіональний ресурсний потенціал, тим більше залежить регіон від зовнішніх ресурсів і процесу ефективної економічної взаємодії з іншими регіонами в межах держави. Отже, розвиток економіки регіону визначається, з одного боку, його власним потенціалом, а з другого – здатністю регіональних інститутів влади створити ефективні механізми управління цим потенціалом і його примноженням при дотриманні балансу регіональних інтересів. Отримані результати дозволяють дати кількісну оцінку привабливості і на основі цього визначати цілком певні орієнтири для конкретних регіонів.

4. Одеська область поряд з дуже вигідним транспортно-географічним розташуванням має сприятливі умови, що формують високий природно-ресурсний потенціал регіону. Регіон є відносно бідним на природні ресурси, що формують його природно-ресурсний потенціал. Тепле море, лікувальні грязі, мінеральні води, морські пляжі створюють винятково високий рекреаційний потенціал Одещини.

5. Загальна економічна характеристика Одеського регіону вказує на перспективи розвитку різноманітних галузей та видів виробничо-господарської діяльності. Так, Одеська область – високорозвинений індустріальний регіон. Сільське господарство – інша провідна галузь економіки регіону.

6. Результати SWOT-аналіз ресурсного потенціалу Одеської області свідчать, що в регіоні наявні як слабкі сторони, проте є сприятливі ринкові можливості. Тобто, регіон повинен прагнути посилити конкурентні позиції серед тих факторів, де це можливо, з одночасною ліквідацією слабких ланок.

7. Після початку війни в Україні відновлено активний розвиток сектору безпілотної авіації з метою збору інформації на передовій, для виявлення й ураження наземних цілей, розвідки, транспортування медичного вантажу і навіть доставки їжі. Це обумовило пропозицію щодо створення в Одеській області Центру БПЛА. Серед основних напрямів діяльності запропонованого Центру можна відзначити наступні: виробництво БПЛА; ремонт та модернізація БПЛА; навчання роботі з БПЛА; імпорт БПЛА. Виходячи з поставлених завдань формально Центр БПЛА буде організовано як громадське об'єднання зацікавлених осіб, від великих підприємств-виробників до фізичних осіб, які можуть приймати участь в ремонті, тестуванні, навчанні тощо.

8. Основний ефект від реалізації проєкту Центр БПЛА полягає в залученні додаткових інвестицій, орієнтовна сума яких складає 10 млн. дол, включаючи реінвестування підприємствами-виробниками. Сумарний прибуток за перший рік планується на рівні 900 тис. дол. Також проєкт Центру БПЛА має згенерувати близько 200 додаткових робочих місць для його учасників, що, у свою чергу, забезпечить 880 тис. грн. додаткових платежів в бюджет за рік лише за рахунок ЄСВ.

9. Серед основних ризиків з якими може стикнутися в процесі власного функціонування Центр БПЛА можна виокремити нестачу кадрів, технічні та технологічні проблеми, зміни в законодавстві та політичній волі, зокрема, у відношенні виробництва БПЛА, перебої зі світлом та зв'язком, нестачу фінансових ресурсів.

АНОТАЦІЯ

Кузнєцова З.Л. «РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНУ ТА МЕТОДИ ЙОГО ОЦІНЮВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за освітньою програмою «Економіка та планування бізнесу». Одеський національний економічний університет. Одеса, 2023.

Випускна кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – ресурсний потенціал Одеської області та ефективність його використання.

В роботі визначено економічну сутність ресурсного потенціалу, описати окремі його категорії; досліджено алгоритм оцінки ресурсного потенціалу регіону; визначено основні показники комплексної оцінки ресурсного потенціалу регіону; надана характеристика основним складовим ресурсного потенціалу Одеської області; розглянутий стан та особливості функціонування Одеської області під час повномасштабної військової агресії; проведений SWOT-аналіз ресурсного потенціалу Одеської області; сформульовані пропозиції щодо формування системи ефективного управління ресурсним потенціалом регіону; визначені напрями підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу Одеської області.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ресурсний потенціал, оцінювання ресурсного потенціалу, категорії та алгоритм оцінки ресурсного потенціалу, регіон.

ANNOTATION

Kuznetsova Z.L. «RESOURCE POTENTIAL OF THE REGION AND METHODS OF ITS ASSESSMENT (ON THE EXAMPLE OF THE ODESSA REGION)».

Qualifying work for obtaining a bachelor's degree in specialty 076 "Entrepreneurship, trade and stock market activity" under the educational program "Economics and business planning". Odesa National University of Economics. Odesa, 2023.

The graduation thesis consists of three sections. The object of the study is the resource potential of the Odesa region and the efficiency of its use.

The work defines the economic essence of the resource potential, describes its individual categories; the algorithm for assessing the resource potential of the region was studied; the main indicators of the comprehensive assessment of the resource potential of the region are determined; the characteristics of the main components of the resource potential of Odesa region are provided; considered the state and peculiarities of the functioning of the Odesa region during the full-scale military aggression; a SWOT analysis of the resource potential of the Odesa region was carried out; formulated proposals regarding the formation of a system of effective management of the resource potential of the region; directions for increasing the efficiency of using the resource potential of the Odesa region are determined.

KEY WORDS: resource potential, assessment of resource potential, categories and algorithm of assessment of resource potential, region.